

3. Практикум з педагогіки : навч. посіб. / [за заг. ред. О. А. Дубасенюк, А. В. Іванченка]. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : Вид-во ЖДПУ, 2003. – 483 с.
4. Психолого-педагогический словарь / [под ред. В. А. Мижерикова]. – Ростов н/Д : Феникс, 1998. – 991 с.
5. Стрітьєвич Т. М. Компоненти та критерії сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутнього вчителя образотворчого мистецтва / Т. М. Стрітьєвич // Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2008. – Вип. 74. – С.149-154.
6. Сухомлинский В. А. Избранные педагогические сочинения : в 3 т. / В. А. Сухомлинский ; [сост. О. С. Богданова, В. З. Смаль]. – М. : Педагогика, 1980. – Т. 2. – 1980. – 384 с.
7. Чарнецькі К. Психологія професійного розвитку особистості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора психол. наук : спец. 19.00.07 "Педагогічна та вікова психологія" / К. Чарнецькі. – К., 1999. – 30 с.
8. Шакуров Р. Х. Творческий рост педагога / Р. Х. Шакуров. – М. : Знание, 1985. – 80 с. – (Педагогика и психология ; вып. 5).
9. Villegas-Reimers E. Teacher professional development: an international review of the literature [Електронний ресурс] / Eleonora Villegas-Reimers. – Paris : UNESCO, 2003. – 197 p. – Режим доступу : www.unesco.org/iiep.

Слипич Ю.В.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГОВ-ХУДОЖНИКОВ

В статье представлены составляющие профессионального развития педагогов-художников в системе внешкольного образования, обозначены и теоретически обоснованы психолого-педагогические условия их профессионального роста.

Ключевые слова: психолого-педагогические условия, профессиональное развитие, педагоги-художники, творчество, самообразование, саморазвитие, наставничество.

Slipich Y.V.

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PEDAGOGUES-ARTISTS

In the article are introduced integral parts of professional development of pedagogues-artists in the system of out-of-school education, there have been defined theoretical conditions of professional growth and there have been grounded psychological and pedagogical ones.

Key words: psychological and pedagogical conditions, professional development, pedagogues-artists, creative work, self-education, self-development, tutorship.

УДК 373.5

Стецько І.І.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ЕМПАТІЇ У СТУДЕНТІВ МОВНИХ ТА НЕМОВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті визначено й обґрунтовано поняття "емпатія"; досліджено рівень сформованості почуття емпатії у студентів мовних ВНЗ та студентів ВНЗ економічного спрямування у порівняльному аспекті.

Ключові слова: емпатія, емпатійні тенденції, співчуття, співпереживання, регіональні і гендерні диференціації, формування і розвиток емпатії.

Сучасні вітчизняні й зарубіжні вчені дедалі частіше апелюють до проблеми розвитку емпатії, оскільки, як засвідчують багатоаспектні психолого-педагогічні дослідження, у

сучасному суспільстві поширюється тенденція домінування негативних якостей над позитивними, зростання егоїзму, байдужості, агресивності, нетерпимості в молодіжному середовищі.

На думку більшості учених, які присвятили свої дослідження означеній проблематиці, формування і розвиток емпатії є одним із важливих завдань сьогодення. За сучасних умов важливо сконцентрувати увагу на формуванні ціннісних орієнтацій і базувати навчально-виховний процес на засадах гуманізму. Отже, постановка проблеми щодо вивчення й дослідження емпатійних тенденцій у сучасної молоді є актуальною й своєчасною.

Методологічні і теоретичні підходи до вивчення проблеми здійснено з використанням праць зарубіжних та вітчизняних учених, а саме: Н. Айзенберг, Т. Гаврилової, Н. Епштейна, В. Кузьміної, А. Мегребяна, Г. Михальченко, К. Роджерса, Л. Сивицької, М. Хоффмана, І. Юсупова.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури дає змогу зробити висновок, що проблема сутності й особливостей формування й розвитку емпатії детально вивчалась у західній соціальній психології, а також є частково висвітленою у психолого-педагогічних працях вітчизняних авторів. Відзначимо, що окремі аспекти цієї проблематики потребують детальнішого аналізу, зокрема у педагогічній практиці. Водночас, спеціального наукового вивчення потребує проблема формування й розвитку емпатії у сучасної молоді. З огляду на це вважаємо, що глибше вивчення й дослідження проблеми сформованості й розвитку емпатії молодого покоління дозволить виявити певні тенденції у навчально-виховному процесі на сучасному етапі і своєчасно внести відповідні корективи.

Метою статті є дослідження рівня сформованості почуття емпатії у сучасних студентів мовного та економічного ВНЗ у порівняльному аспекті.

Поняття емпатія" вперше запропонував американський психолог Е. Тітченер у 1897 р. як здатність емоційного порозуміння, ідентифікації чи розуміння іншої особи [12, с. 1036].

Більшість учених характеризує емпатію таким чином:

– сприйняття і розуміння думки, переконань, потреб, бажань тощо, насамперед емоційного стану людини; найчастіше це почуття передбачає здатність особи поставити себе на місце іншої, пережити певні її відчуття (емоції) у самому собі, так званий емоційний резонанс [8; 9];

– співпереживання; розуміння відносин, почуттів, психічних станів іншої особи у формі співпереживання [17];

– здатність думати і перейматися внутрішнім станом іншої людини [13; 15];

– афективний зв'язок з іншими; відчуття стану іншої особи чи групи [11; 14].

– почуття участі, орієнтоване на благо іншої людини [10].

– чуттєве ототожнення себе з іншою особою, здатність відчувати її переживання як власні [16].

Дослідження засвідчили, що емпатія може сприяти розвитку природної неогоїстичності, котру можна вважати різновидом уродженого "механізму". Люди (у будь-якому з відомих типів суспільства) відразу відгукуються на потреби ближнього. Це не заперечує певного розрахунку: готовність допомогти у багатьох випадках залежить від ступеня привабливості, заслуги і безпечності людини, котра отримує допомогу [5, с. 7].

Емпатію вивчали такі авторитетні дослідники, як Н. Айзенберг, Д. Бетсон, Р. Грінсан, К. Роджерс, М. Хоффман, Д. Шефер та ін. Більшість з них вважають, що емпатія проявляється насамперед у спілкуванні.

Аналіз вітчизняних джерел підтверджує, що проблема емпатії є маловивченою у нашій країні як на теоретичному, так і на емпіричному рівнях. У колишньому СРСР окремі психологічні аспекти цієї теми досліджували: Г. Михальченко – проблеми формування емпатії у старшокласників, які орієнтуються на педагогічну професію [4]; Т. Гаврилова – емпатію та її особливості у дітей молодшого й середнього шкільного віку [2]; І. Юсупов – теоретичні та прикладні аспекти психології емпатії [9]; Л. Сивицька – соціально-педагогічні

основи розвитку емпатії підлітків у дитячому суспільному об'єднанні [8]; В. Кузьміна – питання формування емпатії у молодших школярів залежно від відносин дітей і батьків у сім'ї [3].

У дисертаційній роботі І. Бужиної "Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до формування гуманістичних відносин молодших школярів" відзначено, що структура емпатії має такі компоненти: емоційний, когнітивний і поведінковий. Процес співпереживання є емоційним компонентом, в основі якого лежить механізм емоційної ідентифікації, тобто переживання людиною тих самих емоційних станів і почуттів, що й іншою людиною.

Когнітивною формою емпатії є співчуття або особистісна рефлексія, яка є здатністю розуміти емоційний стан і почуття іншої людини.

Поведінковий компонент емпатії виявляється в реальному сприйнятті іншим людям, у стійких формах поведінки і вчинків, що визначається рівнем морального розвитку особистості. Наявність у структурі емпатії всіх трьох основних компонентів утворює повну її форму. Відсутність чи слабкий розвиток будь-якого одного або двох із них, призводить до виникнення скорочених, неповних форм емпатії [1, с. 309].

У контексті нашого дослідження важливим є те, що учені розрізняють дві форми емпатії: так звану загальну емпатію, яка визначає поведінку людини в цілому, і ситуативну емпатію, яка може виникати в одних ситуаціях, і не виникати в інших [14].

У процесі дослідження використано комплекс діагностичних методів: анкетування (розроблена авторська анкета); опитування (модифікований опитувальник А. Мегребяна та Н. Епштейна) [6, с. 299–302] для діагностики емпатії; бесіди зі студентами, під час яких з'ясовано думку щодо досліджуваної проблеми; бесіди з викладачами, під час яких вивчено їхнє ставлення до організації навчально-виховної роботи у ВНЗ; аналіз учинків; якісно-кількісний порівняльний аналіз.

Дослідження проводилося на базі вищих навчальних закладів різних регіонів України. а саме: на базі Волинського державного університету ім. Лесі Українки, Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка, Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди, Таврійського національного університету ім. В. Вернадського – серед студентів іноземної філології та на базі Тернопільського національного економічного університету – серед студентів-економістів. Анкетуванням було охоплено близько 284 особи: 190 – жіночої та 94 чоловічої статі. Вікові межі вибірки досліджуваних становили від 17 по 22 роки.

Відповідно до мети, визначено такі завдання дослідження:

- визначити рівень сформованості емпатії у студентів мовних та немовних вищих навчальних закладів у процесі дослідження;
- порівняти характеристики емпатії залежно від регіональних та гендерних диференціацій.

Для встановлення цього необхідно було з'ясувати, як досліджувані тлумачать термін "емпатія" і стосовно яких об'єктів вони здатні виявляти це почуття. З метою отримання об'єктивних даних продиференційовано відповіді респондентів згідно з гендерними відмінностями. Результати подано у таблицях 1-3.

Таблиця 1.

Порівняльна характеристика поняття "емпатія" (у %)

Варіанти відповіді	Особи жіночої статі		Особи чоловічої статі	
	Студенти мовного ВНЗ	Студенти немовного ВНЗ	Студенти мовного ВНЗ	Студенти немовного ВНЗ
Співчуття до людей і тварин	7,9	7,5	6,5	5,3
Співпереживання	15,9	16,3	5	4,7
Хороше ставлення до інших	1,9	0,2	0	0,8
Здатність розуміти інших	1,7	0,7	0	0
Симпатія (любов) до інших	1,3	0,9	0	0
Турботливе ставлення до інших	0,6	0,2	0	0
Милосердя	0,4	0,1	0	0
Готовність допомагати іншим	0,4	0,4	0	0
Антипатія (неприязнь)	8,3	9,8	5	0
Байдужість	2,2	3,1	2,9	0,4
Не визначили суть поняття "емпатія"	59,4	60,8	80,6	88,8

З огляду на викладене вище, можемо констатувати, що близько 30,1% осіб жіночої та 11,5% чоловічої статі – серед студентів-філологів і 26,3% (ж) та 10,8% (ч) – серед студентів-економістів обізнані з суттю поняття "емпатія" і детермінують його, у переважній більшості, згідно з визначеннями провідних учених. Зазначимо, що певний відсоток респондентів неправильно трактують поняття "емпатія" ототожнюючи з антипатією (негативним ставленням, неприязню) до людини; байдужістю.

Таблиця 2.

Середні показники вияву емпатії (у %)

Найменування показника	Особи жіночої статі		Особи чоловічої статі	
	Студенти мовного ВНЗ	Студенти немовного ВНЗ	Студенти мовного ВНЗ	Студенти немовного ВНЗ
Емпатія до живих і неживих об'єктів	28,2	16,8	8,7	6,3
Емпатія до тварин	14	15	2,9	0,5
Емпатія до рідних, близьких і друзів	6,7	5,9	4,3	0,8
Емпатія до людей похилого віку та немічних	5,3	4,7	0	0,5
Емпатія до почутої пісні, переглянутого фільму, прочитаної книжки.	6,7	4,5	0	0

Середні показники вияву емпатії у професійній діяльності (у %)

Найменування показника	Особи жіночої статі		Особи чоловічої статі	
	Студенти мовного ВНЗ	Студенти немовного ВНЗ	Студенти мовного ВНЗ	Студенти немовного ВНЗ
Медична практика	13,2	12,1	4,5	4,7
Діяльність, яка стосується спілкування з людьми; соціальна сфера	17	18,4	10,9	11,2
Педагогічна діяльність (професії: педагога, вчителя, вихователя)	15,9	12,3	7,9	5,1
Професія психолога	7,6	5,7	2,9	1,8
Благодійна діяльність (працівники дитбудинків, сиротинців, шкіл-інтернатів, дитсадків, Червоного Хреста, будинків престарілих та ін. організацій)	4,5	3,5	0	0
Юриспруденція	2,1	1,4	0,7	0,2
Творча (мистецька діяльність)	1,3	0	0	0

Аналіз засвідчив, що найвищий показник стосовно вияву емпатії у респондентів, пов'язаний з емпатією до живих й неживих об'єктів; тварин і має найбільше значення у порівнянні з іншими; найменший – з емпатією до рідних й близьких; людей похилого віку; почутої пісні, переглянутого фільму, прочитаної книжки.

У процесі аналізу сфер діяльності, у яких емпатія є вагомим чинником, було з'ясовано, що найбільш важливими, на думку домінуючої більшості опитаних, є: медична практика, діяльність, яка стосується спілкування з людьми; соціальна сфера; педагогічна діяльність (професії: педагога, вчителя, вихователя). На нижчому щаблі знаходяться: професія психолога; благодійна діяльність (працівники дитбудинків, сиротинців, шкіл-інтернатів, дитсадків, Червоного Хреста, будинків престарілих та ін. організацій).

Узагальнюючи викладене вище, ми дійшли висновку, що у студентів-філологів та студентів-економістів недостатньо чітко сформоване уявлення про суть поняття "емпатія" та його вияви у суспільній діяльності.

Вивчаючи емпатійні тенденції у сучасному суспільстві, в ході дослідження виявлено, що більшість респондентів не може бути байдужою до несправедливих учинків, часто переживає через зроблене чи сказане, якщо в когось неуспішний стан справ, відчуває провину за проступки. До цього ж майже 2/3 усіх опитаних за кожним регіоном зазначають, що завжди виконують обіцянки, навіть коли це для них складно.

Так, аналізуючи відповіді на запитання "Як Ви ставитесь до слабкостей людини?" не було простежено суттєвих розбіжностей у виявленні ставлення до слабких сторін особистості в обидвох досліджуваних категорій. Проте зауважимо, що для студентів-філологів здебільшого характерна позиція толерантності, лояльності й нейтралітету, співчуття, розуміння, підтримки, терпіння й допомоги. Разом з цим, певний відсоток у вибірці все таки негативно ставиться до слабовільних людей.

Наступним етапом дослідження було визначити рівень сформованості емпатії у студентів означених категорій у порівняльному аспекті. Для наочності подамо результати дослідження у таблицях 4,5, які ми згрупували стосовно гендерних диференціацій.

Таблиця 4.

Порівняльна характеристика рівня сформованості емпатії з урахуванням регіональних диференціацій (жінки)

Показник	Місто				
	Тернопіль	Дрогобич	Луцьк	Харків	Сімферополь
Кількість осіб	65	23	30	44	28
Низький рівень емпатії	15,54%	30,25%	23,74%	22,41%	10,52%
Середній рівень емпатії	66,22%	63,86%	72,88%	60,34%	73,69%
Високий рівень емпатії	18,24%	5,89%	3,38%	17,25%	15,79%

Як засвідчив аналіз таблиць, обом, досліджуваних нами категоріям, притаманний, у загальному, середній рівень сформованості емпатії. Водночас, показники низького рівня відстежуються переважно у студентів м. Дрогобича (30,25%). Стосовно респондентів інших міст, показники істотно не відрізняються.

Таблиця 5.

Порівняльна характеристика рівня сформованості емпатії з урахуванням регіональних диференціацій (чоловіки)

Показник	Місто				
	Тернопіль	Дрогобич	Луцьк	Харків	Сімферополь
Кількість осіб	37	23	9	12	13
Низький рівень емпатії	44,74%	13,04%	0%	0%	30,76%
Середній рівень емпатії	55,26%	69,56%	77,77%	58,33%	69,23%
Високий рівень емпатії	0%	17,39%	22,22%	41,66%	0%

Дані таблиць дозволяють зробити висновок про середній рівень сформованості емпатії в осіб чоловічої статі як серед студентів-філологів, так і студентів-економістів. Натомість, низький рівень притаманний, в основному, студентам міст Тернополя (44,74%) та Сімферополя (30,76%), а високий – м. Харкова (41,66%).

Кореляційний аналіз дозволив виявити зв'язки різної міри значущості між окремими складовими, загальним рівнем сформованості емпатії, а також суттєвими відмінностями щодо показників з урахуванням гендерних та регіональних диференціацій, а також професійної спрямованості.

Узагальнюючи результати вибірки, ми дійшли висновку, що не існує суттєвої як гендерної, так і регіональної диференціації стосовно показників, які складають загальний рівень сформованості емпатії серед респондентів обох досліджуваних категорій, окрім відсоткових даних.

Отже, завершуючи порівняльну характеристику особливостей емпатії у студентів-філологів та студентів-економістів залежно від місця проживання, статі та професійної спрямованості, відзначимо:

- обидві досліджувані категорії певною мірою розуміють зміст поняття "емпатія"; найбільший відсоток респондентів асоціює це почуття зі співчуттям до людей і тварин та співпереживанням; лише особи жіночої статі у вибірці пов'язують цю дефініцію з переживанням щодо подій у книжці, фільмі, пісні тощо;
- опитані здебільшого акцентують увагу на важливості виявлення емпатії в таких сферах діяльності: медичній, педагогічній, психологічній, а також при здійсненні благочинності;
- простежується відсутність суттєвої як гендерної, так і регіональної диференціації щодо показників, які становлять загальний рівень сформованості емпатії серед респондентів обох досліджуваних категорій, крім відсоткових даних;
- рівень сформованості емпатії як у студентів-філологів, так і студентів-економістів на сучасному етапі є посереднім, і це, на нашу думку, пов'язано з психологічними, соціальними й суспільними чинниками, визначення ступеня й характеру впливу на формування і розвиток бажаної якості яких буде здійснено у процесі подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бужина І. В. Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до формування гуманістичних відносин молодших школярів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти" / І. В. Бужина. – К., 2005. – 43 с.
2. Гаврилова Т. П. Экспериментальное изучение эмпатии у детей младшего и среднего школьного возраста / Т. П. Гаврилова // Вопросы психологии. – 1974. – № 2. – С. 107–114.
3. Кузьмина В. П. Формирование эмпатии у младших школьников к сверстникам в зависимости от детско-родительских отношений в семье : дис. ... канд. психол. наук. : 19.00.07 / Кузьмина Валентина Петровна. – Н. Новгород, 1999. – 157 с.
4. Михальченко Г. Ф. Формирование эмпатии у старшеклассников, ориентирующихся на педагогическую профессию : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Галина Федоровна Михальченко. – Гродно, 1989. – 182 с.
5. Оксфордская иллюстративная энциклопедия. Т. 7 : Народы и культуры / ред. Р. Хоггарт. – М. : Инфра-М : Весь мир, 2000. – 406 с.
6. Райгородский Д. Я. Практическая психодиагностика. Методика и тесты / Д. Я. Райгородский. – Самара : БАХРАХ, 1998. – 668 с.
7. Роджерс К. Р. Эмпатия : пер. с англ. / К. Р. Роджерс. – М. : Независимая фирма "Класс", 1991. – 412 с.
8. Сивицкая Л. А. Социально-педагогические основы развития эмпатии подростков в детском общественном объединении : дис. ... канд. пед. наук : 10.00.06 / Сивицкая Людмила Анатольевна. – М., 1998. – 157 с.
9. Юсупов И. М. Психология эмпатии (теоретические и прикладные аспекты) : дис. ... доктора психол. наук : 10.00.13 / Ильдар Масгудович Юсупов. – СПб., 1995. – 252 с.
10. Batson C. D. Empathy : a Source of Altruistic Motivation for Helping? / C. D. Batson, J. S. Coke // Altruism and Helping Behavior : Social, Personally, and Developmental Perspectives / eds. J. P. Rushton, R. M. Sorrentino. – Hillsdale : N. L. Erlbaum, 1981. – P. 167–187.
11. Eisenberg N. Empathy-related emotional responses, altruism, and their socialization / N. Eisenberg // Visions of compassion : Western scientists and Tibetan Buddhists examine human nature / eds. R. J. Davidson, A. Harrington. – London, 2002. – P. 131–164.
12. Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku. Tom 1 : A-F. / redakcja tomu: E. Różycka. – W. : Wydawnictwo Akademickie "ŻAK" – 2003. – 1208 s.
13. Greenson R. R. Empathy and its vicissitudes / R. R. Greenson // International Journal of Psychoanalysis. – 1960.– Vol. 41. – P. 418–424.

14. Hoffman M. L. The contribution of empathy to justice and moral judgment / M. L. Hoffman // Empathy and its development / eds. N. Eisenberg, J. Strayer. – Cambridge: Cambridge University Press, 1987. – P. 47–80.
15. Kohut H. How does analysis cure? / H. Kohut. – Chicago : The University of Chicago Press, 1984. – 82 p.
16. Okoń W. Nowy słownik pedagogiczny / W. Okoń. – W. : [s. n.], 2001. – 468 s.
17. Schafer R. Generative empathy in the treatment situation / R. Schafer // The Psychoanalytic Quarterly. – 1959. – Vol. 28. – P. 342–373.

Стецько І.І.

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА УРОВНЯ СФОРМИРОВАННОСТИ ЭМПАТИИ У СТУДЕНТОВ ЯЗЫКОВЫХ И НЕЯЗЫКОВЫХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

В статье определено и обосновано понятие "эмпатия"; исследован уровень сформированности чувства эмпатии у студентов языковых вузов и студентов вузов экономического направления в сравнительном аспекте.

Ключевые слова: эмпатия, эмпатийные тенденции, сочувствие, сопереживание, региональные и гендерные дифференциации, формирование и развитие эмпатии.

Stetsko I.I.

COMPARATIVE CHARACTERISTIC OF THE EMPATHY FORMATION LEVEL OF STUDENTS OF LINGUISTIC AND NONLINGUISTIC HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

In the article the concept "empathy" is defined and grounded; the empathy formation level of students of linguistic and nonlinguistic higher educational establishments is examined in comparative aspect. It is proved, that the empathy formation level of students of linguistic and nonlinguistic higher educational establishments is average due to some psychological and social factors which will be examined in our further investigation.

Key words: empathy, empathy tendencies, sympathy, compassion, regional and gender differences, empathy formation and development.

УДК 37.091.12.011.3-051

Стрілець С.І.

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті стверджується, що головна задача створення моделі підготовки вчителів початкових класів інноваційними засобами – теоретично обґрунтувати і запропонувати практичну реалізацію концепції розвитку інноваційних технологій навчання. Визначено мету, завдання, окреслено зміст, етапи підготовки вчителів початкової ланки освіти інноваційними засобами. У роботі заявлено, що запропонована модель стане інструментом досягнення високої якості вищої освіти відповідно до потреб розвитку особистості, економіки і суспільства на основі сучасних освітніх технологій.

Ключові слова: модель, підготовка вчителів початкових класів, інноваційні засоби.

Доцільність створення моделі обумовлена соціальним запитом, особистісно-креативним аспектом педагогічної освіти; вимогою нової соціокультурної ситуації, зазначеної дефіцитом особистісного початку у всіх сферах суспільного життя, у тому числі і в освіті; орієнтацією якості підготовки сучасного вчителя початкових класів на реалізацію функцій, що забезпечують особистісний розвиток суб'єктів освітнього процесу на основі реалізації дидактико-методичного аспекту особистісно-орієнтованої освіти.

Проблемі вдосконалення підготовки фахівців у системі вищої освіти приділяється сьогодні достатньо уваги. Останнім часом реалізується концепція безперервної освіти, яка